

Vabariigi Valitsuse määruse
„Kanahaua maastikukaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri” eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Looduskaitseseaduse § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ja kehtestada ala kaitsekord. Eelnõukohase määrusega muudetakse olemasoleva kaitstava loodusobjekti tüüpi ning moodustatakse üksikobjekti „Kanahaua sulglohk” (KLO1000482) alusel Kanahaua maastikukaitseala (edaspidi *kaitseala*), korrigeeritakse kaitstava ala piire uutel kaardialustel ja kehtestatakse uus kaitse-eeskiri.

Kaitseala paikneb Tartu maakonnas Konguta vallas Metsalaane külas.

Kavandatava Kanahaua maastikukaitseala (PLO1000831) territoorium on kaitse alla võetud Tartu rajooni TSN Täitevkomitee 9. septembri 1964. aasta otsusega nr 99 „Looduse kaitsest Tartu rajoonis” kui riikliku kaitse all olev kohaliku tähtsusega maastiku üksikelement.

Eelnõukohase määrusega muudetakse looduskaitseseaduse § 13 lõike 1 alusel olemasoleva maastiku üksikobjekti „Kanahaua sulglohk” kaitsekorda, kaitstava loodusobjekti tüüp muudetakse maastikukaitsealaks ja korrigeeritakse kaitstava ala piire. Seega ei võeta käesoleva määrusega kaitse alla uut ala, vaid muudetakse kaitstava loodusobjekti tüüpi, korrigeeritakse olemasoleva kaitsealuse loodusobjekti piiri, täpsustatakse kaitsekorda ja kehtestatakse uus kaitse-eeskiri, et paremini tagada maastiku üksikelemendi sulglohu kaitse.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti Jõgeva-Tartu regiooni kaitse planeerimise spetsialist Leevi Krumm (tel 740 6819, e-post leevi.krumm@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti looduskaitse osakonna peaspetsialist Taavi Tattar (tel 786 8371, e-post taavi.tattar@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Kristina Parnaul-Ollik (tel 521 5500, e-post kristina.parnaul@mail.ee). Eksperdi hinnangu on andnud FIE Andres Tõnisson, keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 5341 9456, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Kaitse alla võtmise eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta ja tutvustada teaduslikult ja esteetiliselt olulist maastikulist ja geoloogilist objekti ning selle metsakooslusi.

Vastavalt looduskaitseseaduse §-le 7 on kaitseala kaitse alla võtmise eeldused ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus. Kanahaua maastikukaitseala moodustamise eeldus on ala kaitse-eesmärgiks seatud väärtuste haruldus ja ohustatus.

Haruldus ja ohustatus

Haruldane Kanahaua sulglohk – Eesti ürglooduse raamatu andmetel on tegu ilmeka glatsiaalsete protsesside näitega ja vaid sellele piirkonnale iseloomuliku termokastilise nõoga ehk Kanahaua sulglohuga, mille nõlvad on nüüdseks metsastunud. Eestis on keskkonnaregistri andmetel registreeritud vaid kaks sulglohku, millest üks on Kanahaua sulglohk ja teine Kõpu sulglohk, mis asub Hiiu maakonnas ja mis ei ole arvatud looduskaitsealuste objektide hulka.

Metsakooslused – Kanahaua sulglohu nõlvad on kaetud väärtuslike salumetsa kooslustega, mis moodustavad kaitseala pindalast ca 80,4%. Sulglohu nõlvadel kasvavad metsakooslused aitavad tagada nõlvade püsimise, kaitsevad nõlvu erosiooni ning varisemise eest. Lisaks on tegu Eestis

haruldaste metsadega, mis kasvavad järskudel nõlvadel. Tegemist on metsamajanduse seisukohast küpsete ja üleseisnud salukuusikutega. Raamatu „Aastaraamat Eesti mets 2011“ kohaselt on raieküpsuse ja selle ületanud kuusikuid (millest ainult osa on salumetsad) säilinud kogu Eesti metsamaast ligikaudu 32 000 ha, mis moodustab 4,8% Eesti metsamaa kogupindalast. Sealhulgas üle 110 aasta vanused kuusikud praktiliselt puuduvad. Arvestades kuusikute bioloogilist vanust (ca 150 aastat), on raieküpsuse ületanud kuusikute vähesuse tõttu ohustatud kõik nendega seotud liigid. Seega tuleb küpsusvanuse saavutanud ja selle ületanud kuusikud lugeda Eesti metsade seisundist lähtuvalt haruldasteks.

Tuginedes Eesti metsanduse arengukava koostamise raames 2002. a. läbi viidud analüüsile (Eesti metsanduse arengukava lisa 3), on enam kui 100 aasta vanuse I rinde peapuuliigi keskmise vanusega metsadega seotud elustiku mitmekesisuse säilitamiseks vajalik tagada range kaitse minimaalselt 10% kogu Eesti metsadest, s.h. salumetsadele.

2.2. Loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekus

Kanahaua sulglohk on ümbruskonna ja kogu Tartumaa üks maastikuliselt ilusamaid looduslikke objekte, mis võeti kohaliku tähtsusega geoloogilise üksikobjektina kaitse alla 1964. aastal. Kanahaua sulglohk jääb Kagu-Eesti lavamaa koosseisu. Sulglohu sügavus ulatub kuni 25 meetrini ja laius 250 meetrini. Kanahaua sulglohk on mõõtnetelt Eestis suurim, sh sügavaim keskkonnaregistris registreeritud sulglohk, mis on tekkinud glatsiaalsete protsesside tulemusel. Oma iseloomult on tegu oruga, mille terrassid, veerud ja osaliselt ka põhi on metsastunud. Lohu põhjas asub väike madaloo, mille pindala on ligikaudu 0,1 ha. Lohu veerudel ja terrassidel on kohati säilinud loodumetsailmeline puistu, mida on üksikpuude raiega mõjutatud, kuid sihtkaitsevööndi režiimi rakendamine peaks tagama pikemas perspektiivis loodumetsailmelise ja kõrgema väärtusega metsa kujunemise. Sulglohu nõlvadel kasvav mets aitab vältida nõlvade erosiooni, tagades seeläbi sulglohu säilimise. Praegune piiranguvööndi kaitsekord ei taga aga piisavat kaitset vanadele metsakooslustele (lubatud on hooldusraied) ega kindlusta seetõttu sulglohu säilimist. Piiranguvööndi kaitsekord ei võimalda tagada metsa looduslikku arengut. Täpsemalt on sihtkaitsevööndi moodustamise otstarbekust kirjeldatud peatükis 2.4.

Salumets moodustab kaitseala pindalast ca 80,4% (3,7 ha). Kuna range kaitse all olevaid haruldasi salumetsa kasvukohatüübi metsi on kogu Eestis vajaka, siis on kohane määrata kaitsealal olevad metsad just sihtkaitsevööndisse, mis lisaks geoloogilise objekti kaitsele aitab parandada salumetsade range kaitse tüpoloogilist esindatust, ja aitab täita „Looduskaitse arengukava aastani 2020“ eesmärki metsade range kaitse tüpoloogilise esindatuse osas.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kuna kaitsealal on peamiseks kaitse-eesmärgiks kaitsta sulglohku (jääajajärgset pinnavormi) ja sealseid metsakooslusi, siis rakendatakse kaitstava loodusobjektina maastikukaitseala. Hoiala kaitsekord ei võimalda sihtkaitsevööndi moodustamist, mis on sellel alal vajalik, et rakendada konkreetse kaitse-eesmärgi nõudlusi arvestavaid piiranguid (nt majandustegevuse ning telkimise ja lõkke tegemise keelamine). Püsielupaigana kaitstakse ainult konkreetse liigi elupaika või kasvukohta, mitte erinevate väärtustega looduskompleksi.

2.4. Kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndi piir

Kaitseala piiritlemisel on lähtunud põhimõttest, et kaitsealasse on hõlmatud kaitset vajavad loodusväärtused ja neile tarvilik puhver ning ala piirid peavad olema looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Seetõttu on piiritlemisel kasutatud selgepiirilisi ja ajas vähe muutuvaid objekte (metsasihid, kraavikaldad, mõõdistatud maaüksused). Kaitseala piir on kantud kaardile, kasutades alusena Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid.

Kavandatava Kanahaua maastikukaitseala pindala on 4,6 ha ja see on täies ulatuses eramaal. Kaitseala pindala jääb sisuliselt samaks, vaid tehnilisest korrigeerimisest tingitud marginaalsed muudatused vähendavad senist pindala 0,1 ha ehk 2,1% võrra.

Kaitseala välispiiri määramisel lähtuti sellest, et kaitstav maastikuline väärtus – Kanahaua sulglohk – oleks tervenisti hõlmatud ning seda ümbritseks piisav puhverala (mets), mis kaitseb maastikulise üksikobjekti servaala häiringute (näiteks metsamajandamine, põllumajandus, ehitustegevus, erosioon) eest, ning et piir oleks üheselt arusaadav ja looduses tuvastatav. Servaefekti mõju vähendamise ja piiriselguse huvides on kaitseala koosseisu arvatud ka vähesel määral majandatud puistuid, mille looduskaitsealine väärtus tänu allpool kirjeldatud kaitsekorra rakendamisele aja jooksul tõuseb.

Kaitseala on eelnõukohase kaitse-eeskirjaga tsoneeritud vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele Kanahaua sihtkaitsevööndiks (kogupindalaga 4,6 ha).

Kaitseala välispiir ja ühtlasi sihtkaitsevööndi piir kulgeb põhjaosas mööda kõlviku piiri (mööda metsa serva) ja mõttelist sirgjoont, ida- ja lõunaosas kinnistu piiri (33101:003:0539, 33101:003:0477), lääneosas kinnistu piiri (33101:003:0477), kõlviku piiri (mööda metsa serva) ja mõttelist sirgjoont ning loodeosas elektriliini kaitsevööndi piiri, mis jääb 10 m kaugusele liini telgjoonest vastavalt majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusele nr 19 „Elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus ja kaitsevööndis tegutsemise kord”.

Kaitseala sihtkaitsevööndid on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike koosluste säilitamiseks. Eelnõukohase kaitse-eeskirja järgi koosneb kaitseala ühest – Kanahaua – sihtkaitsevööndist. Arvestades siinseid kooslusi ja sulglohu ennast, ala kompaktsust, väiksust ja väärtuste ühtlast jaotust, piisab olemasolevate loodusväärtuste kaitseks ühest sihtkaitsevööndist. Kanahaua sulglohu järskude nõlvade erosiooni vältimiseks on vajalik nõlvadel kasvava metsa säilitamine. Metsade loodusliku arengut ja puutumatus tagada vaid sihtkaitsevööndi režiimiga. Kuna kaitseala ümbritseb põllumajandusmaastik, siis on sellel ka kompenseeriv mõju inimtegevusele, olles sidusalaks ja rohekoridoriks lähikonnas olevate metsakoosluste vahel, võimaldades kasutada seda ala liikide levimisel vahepeatuspaigana.

2.5. Kaitsekord

2.5.1. Kaitsekorra kavandamine

Kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi (ekspertid Leevi Krumm, Helen Toom ja Mariliis Märton Keskkonnaametist, Margo Hurt Eesti Maaülikoolist, ning Mati Kose ja Lembit Karolin) ning kaitseala tsoneeringu ja kaitse-eeskirja kohta koostatud eksperdiarvamust (FIE Andres Tõnisson). Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagavad kaitsealal maastiku üksikobjekti soodsa seisundi ja on proportsionaalsed saavutatavale efektile.

Vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele on kaitseala tervikuna määratud (hooldatavaks) Kanahaua sihtkaitsevööndiks.

Käesolev kaitse-eeskirja eelnõu ei reguleeri looduskaitseaduses §-s 30 sätestatust erinevalt kaitsealal kalapüüki ega veekogudel sõitmist, samuti adru ega pilliroo varumist, kuna alale ei jää veekogusid. Kaitse-eeskiri ei reguleeri olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutöid, kuna kaitsealale ei jää ühtegi maaparandussüsteemi ega selle osa, ning uue maaparandussüsteemi rajamist, kuna see ei ole pinnavormide suure nõlvuse tõttu realselt teostatav.

2.5.2. Sihtkaitsevöönd

2.5.2.1. Sihtkaitsevööndi kaitse eesmärk

Kanahaua sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on kaitsta ja tutvustada teaduslikult ja esteetiliselt olulist maastikulist ja geoloogilist objekti ning selle metsakooslusi.

2.5.2.2. Lubatud tegevused

Inimestel on lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi ning pidada jahti kogu kaitsealal. Inimeste viibimine ning nimetatud tegevuse viljelemine ei kahjusta kaitseala väärtuste pikaajalist säilimist, kuna kaitseala on väikese pindalaga ning eespool loetletud tegevuste tegemise huvi kaitsealal on minimaalne.

Kaitsealal on lubatud rahvaürituse korraldamine, kusjuures inimeste arvule kaitsealal viibimiseks piiranguid ei ole, sest kaitseala loodusliku eripära tõttu (järsunõlvaline sulglohk) ei ole rohkearvuliste rahvaürituste korraldamine alal võimalik, mistõttu looduslikud tingimused ise hoiavad ürituste suuruse talutavates piirides ega vaja eeskirjaga eraldi reguleerimist. Tegu ei ole ka populaarse massiturismiobjektiga ja seetõttu ei ole kaitseala valitseja ette näinud vajadust piirata külastajate arvu.

Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga sõitmine. Sõidukiga, s.h. ka jalgrattaga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine kaitseala valitseja nõusolekuta on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemisega ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning koosluste hooldustöödel. Mootorsõidukite kasutamise piirangut on vaja rakendada, et kaitsta loodusobjekti võimalike inimtekkeliste kahjustuste eest. Kaitsealale jäävad pinnasetee ja jalgrajad ning ala on seetõttu vaid väheses ulatuses ja ekstreemseid tingimusi taluvate sõidukitega ligipääsetav, kuid võib just seetõttu huvi pakkuda mäkketõusu harrastajatele, millega kahjustatakse suure nõlvusega pinnast ja sealseid kooslusi. Oht on reaalne ka seetõttu, et ala naabrusesse jääb krossirada, kus toimuvate ürituste käigus satub piirkonda palju erinevaid sõidukeid. Samas ei ole mõistlik kehtestada sõidukite liikumise täielikku keeldu, sest teatud tööde (koosluste, olemasolevate radade jms hooldustööd) puhul on sõidukeid siiski vaja kasutada. Kuna koosluste hooldustöid kavandab sihtkaitsevõõndites kaitseala valitseja kaitsekorralduskavaga, siis on sõitmisega kaasnevaid keskkonnanariske võimalik vähendada tööde korrektse planeerimisega ja need ei vaja eeskirjas eraldi reguleerimist.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud püstitada tootmisotstarbeta ehitisi – näiteks infotahvleid ja piiritähiseid – kaitseala tarbeks, et toetada kaitseala loodushariduslikke funktsioone. Samuti on lubatud olemasolevate ehitiste hooldustööd, sest muidu ei ole võimalik rajatud objekte hooldada. Samuti on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud koosluste kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, et võimaldada vajaduse korral madal soo koosluste puhastamist ja vaadete avamist senistes vaatekoridorides.

2.5.2.3. Vajalikud tegevused

Vajaliku tegevusena on kaitsealal ette nähtud vaadete avamiseks ja iseloomulike koosluste säilitamiseks vajalik puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine või raadamine. Vaadete avamine on periooditi vajalik traditsioonilistes vaatepunktides, et võimaldada külastajatel imetleda ümbritsevat maastikku. Täpne vajalike tegevuste loetelu ja maht esitatakse ala kaitsekorralduskavas.

2.5.2.4. Keelatud tegevused

Kaitsealal on keelatud majandustegevus, loodusvarade kasutamine, telkimine ja lõkke tegemine. Piirangud tulenevad otseselt looduskaitseaduse § 30 lõike 2 punktide 1 ja 2 ning säästva arengu seaduse § 6 lõikest 2. Kaitse-eeskirjaga on keelatud selline majandustegevus ja loodusvarade kasutamine mis mõjutaks piirkonna loodusväärtusi negatiivselt ning seaks ohtu kaitseala loodusväärtuste säilimisele. Majanduslikeks huvideks oleksid piirkonnas kindlasti metsaraiete tegemine ja kaevandamine. Metsaraied hävitaksid metsaelupaigad, metsaraie lubamist sihtkaitsevõõndis majanduslikel eesmärkidel ei võimalda ka looduskaitseadus. Kaevandamine muudab veerežiimi ja seeläbi looduslikke kooslusi, pealmaakaevandamine ka maastikuilmet, mis on otseses vastuolus kaitseala kaitseeesmärkidega. Ülaltoodust tulenevalt on majandustegevus ja loodusvarade kasutamine (metsaraied, kaevandamine jms) looduskompleksile niivõrd olulise mõjuga, et nende lubamine viib loodusobjekti kaitseväärtuste hävimisele. Telkimine ja lõkke tegemine ei ole soovitud tegevus, sest neil on suur lokaalne mõju kaitseala väikest pindala arvestades, samuti ei ole ala suurust ja looduslikke tingimusi arvestades mõeldav ohutu laagripaiga ettevalmistamine.

2.5.2.5. Tegevuste kooskõlastamine kaitseala valitsejaga

Kaitseala valitseja nõusolekuta keelatud tegevused on määratud vastavalt looduskaitseseaduse § 14 lõikele 1. Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja kõlvikute sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks, seada projekteerimistingimusi ja ehitusluba, rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja vee erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks, ning jahiulukeid lisaõota. Eespool nimetatud piirangud on vajalikud, et säilitada objekti looduslikkust, vältida kõlvikutüüpide ja olemasoleva taimestiku liigilise koosseisu põhjendamatu muutumist ning keskkonna tehisobjektidega risustamist. Nõusolekut vajavate tegevuste puhul ei ole võimalik üheselt öelda, kas planeeritu ühtib kaitse-eesmärkidega või ei. Asjaolud sõltuvad konkreetsetest tingimustest ja vajavad kaalutusotsust. Näiteks võib tulevikus osutada siiski vajalikuks külastuskorraldusliku iseloomuga ehitise rajamine või ainsa juurdepääsu puhastamine. Seetõttu on eespool loetletud tegevused lubatud vaid kaitseala valitseja nõusolekul.

Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamist või kaitseala seisundit. Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas. Keskkonnaministeeriumil või Keskkonnaametil kui keskkonnamõju hindamise järelevalvajal on õigus määrata kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

Praktikas on tingimuste esitamine kõige enam kasutatav võte, millega välditakse kaitsealadel majandustegevuse kahjustavat mõju. Enamasti ei keelata tegevust, mis on kaitse-eeskirjas lubatud kaitseala valitseja nõusolekul, vaid püütakse kaalutusõiguse kaudu leida lahendusi, kus tegevus loodusväärtusi ei kahjusta, ühitades looduskaitse ja arendushuvid.

3. Menetluse kirjeldus

Kaitseala kaitse-eeskirja avalik väljapanek toimus 18. novembrist 2. detsembrini 2013. a Keskkonnaameti Jõgeva-Tartu regiooni Tartu kontoris ning Konguta Vallavalitsuses. Teade kaitse-eeskirja avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta ilmus 13. novembril 2013. a üleriigilise levikuga ajalehes Eesti Päevaleht ja 14. novembril 2013. a maakondlikus ajalehes Tartu Postimees. Väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise teade 13. novembril 2013. a. Avalikku arutelu ei korraldatud, kuna avaliku väljapaneku ajal selleks ettepanekut ei tehtud.

Looduskaitseseaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti kaitsealal paikneva kahe kinnisasja kahele eraomanikule ja riigimetsamaa haldajale Riigimetsa Majanduse Keskusele ning Konguta Vallavalitsusele, Tartu Maavalitsusele ja Vapramäe-Vellavere-Vitipalu Sihtasutusele teade kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise, sh avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta (ettepanekut arutada asja kirjalikult). Kirjas oli märkus, et juhul kui Keskkonnaametile ei ole hiljemalt 2. detsembriks 2013. a vastatud, siis loetakse, et adressaat on kaitse-eeskirja eelnõuga nõus. Kirjale oli lisatud kaitse-eeskirja määruse eelnõu, seletuskiri ja piiriskeemi väljatrükk.

Kirjale vastas üks maaomanik, kellele koostati ja väljastati vastuskiri 5. detsembril 2013. a.

Maaomaniku arvamus:

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
Lüti 33101:003:0477	<p>Esitati palve, milles sooviti ekspertarvamust praeguse metsakoosluse ja maastikukaitseala sihtkaitsevööndi režiimi otstarbekuse kohta. Lisaks toodi välja, et metsakaitseline ekspertiis soovitab alal teha sanitaarraiet, mille käigus tuleks eemaldada tormimurrud, tuuleheitid ja kooreüraskikahjustusega puud.</p>	<p>Keskonnaamet on seisukohal, et Kanahaua sulglohu metsakooslused on rahuldavas seisukorras ja sihtkaitsevööndi kaitsereežiim on otstarbekas, kuna kaitseala eesmärk on tagada sulglohu metsakoosluste looduslik areng ja kaitsta maastikku tervikuna. Metsakoosluste loodusliku arengu tagamine ja maastiku kaitse on võimalik vaid range kaitsereežiimiga sihtkaitsevööndis, mis võimaldab keelata majandus- ja ehitustegevust. Keskonnaamet leiab, et uue eksperthinnangu tellimiseks puudub vajadus, kuna kaitse-eeskirja eelnõu koostamise käigus 2010. aastal tehtud ekspertiis on asjakohane. Inimeste elule ja tervisele ohtu kujutavad kuivanud või rippes olevad puud võib kaitseala valitsejalt taotletud kooskõlastuse alusel kaitsealal asuvalt rajalt ja selle äärest eemaldada.</p>
	<p>Esitati küsimus, kas on hinnatud rangelt kaitstava kaitsekorraga maastikukaitseala sobivust piirneva, suhteliselt suure autospordikeskusega.</p> <p>Esitati märkus, et kaitse-eeskirja eelnõu, seletuskiri ja ekspertiis ei märgi ega hinda 1960. aastate keskel Kanahaua sulglohu rajatud suusahüppetrampliini (praeguseks hetkeks lammutatud), maandumisnõlva, kohtunikemaja (praeguseks hetkeks alles vaid vundament) ja kohtunikemajani viiva tee rajamisega seotud mõju.</p>	<p>Kaitseala moodustamisel on arvestatud kaitseala ümbritsevate aladega ja nende võimaliku mõjuga üksteisele. Autospordikeskus ei avalda maastikukaitsealale ja selle maastiku säilimisele olulist negatiivset mõju, kuna sealsed tegevused ei ulatu kaitseala territooriumile. Kõrvalalalt kanduv mootorimüra ei ole otseseks ohuks kaitseala kaitse-eesmärkidele ja väärtustele.</p> <p>Kanahaua maastikukaitseala kaitse-eeskirja seletuskirjas ja ekspertiisis, mis analüüsivad kaitse eesmärkide ning kavandatud piirangute põhjendatust, ei analüüsita eelnevalt nimetatud objektide rajamise mõju maastikukaitsealale ja selle väärtustele, kuna kaitse-eeskirja koostamise hetkeks ei ole nimetatud objektidel enam kaitse-eesmärkidele mõju. Nimetatud objektid on maastikus vaevu tuvastatavad ega mõjuta koosluste looduslikku arengusuunda ega maastikupilti.</p>

	<p>Juhiti tähelepanu asjaolule, et kaitseala valitseja ei ole korraldanud Tartu rajooni TSN Täitevkomitee 9. septembri 1964. aasta otsuse nr 99 punkt 4 lõike b täitmist.</p>	<p>Maaomaniku poolt viidatud otsuses käsitletud kaitsealuse loodusobjekti „Kanahaua sulglohk“ kaitsekorra määrab looduskaitseadus, mitte maaomaniku poolt viidatud Tartu rajooni TSN Täitevkomitee otsus. Praegu kehtiva kaitsekorra järgi on Kanahaua sulglohk vana kaitsekorraga kaitseala ning tulenevalt LKS § 91 lõikest 4 kehtib seal kuni uue kaitsekorra kehtestamiseni looduskaitseaduse §-s 31 sätestatud piiranguvööndi kaitsekord, mille kohaselt § 31 lõikes 2 sätestatud tegevused on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul. Kanahaua sulglohl ei ole varasemat kaitse-eeskirja.</p>
	<p>Juhiti tähelepanu, et pärast kaitse-eeskirja jõustumist tuleks uuendada 2012. aastal valminud „Kanahaua maastikukaitseala kaitsekorralduskava 2014–2023“.</p>	<p>Keskkonnaametil on plaanis pärast kaitse-eeskirja kehtestamist kaitsekorralduskava kindlasti ajakohastada vastavalt uuenenud vormistusnõuetele ja kehtestatud kaitse-eeskirjale.</p>
	<p>Tehti ettepanek muuta kaitseala lääneosas välispiiri, viies piiri Lüti kinnistu piirilt risti mööda sirgjoont ja kõlviku piiri (mööda metsa serva) Kanava kinnistule.</p>	<p>Kaitsealuste loodusobjektide piiritlemisel on lähtutud ala kaitse-eesmärgist ning arvestatud, et sulglohk ning selle nõlvadel kasvav mets jääks kaitsealasse. Esitatud piirimuudatuse ettepaneku puhul ei järgi sirgjoon põhikaardil sulglohu piire, ning osa nõlval kasvavast metsast jääks kaitsealalt välja. Seetõttu ei rahulda Keskkonnaamet esitatud ettepanekut.</p>

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõukohane määrus ei ole seotud EL õigusega.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele. Määrus aitab paremini tagada alal esinevate kaitsealuste liikide ja metsakoosluste kaitse. Kehtestatav kaitsekord arvestab ala eesmärgiks olevate väärtuste kaitse vajadusi ja selle rakendamine tagab nende säilimise.

Määruse jõustumisel puudub oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse-eeskirja jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 1 kohaselt kaitsealade sihtkaitsevööndi maalt maamaksu ei maksta. Maamaksu laekub Konguta vallale vähem ligikaudu 10,05 eurot aastas. Määruse jõustumine ei too kaasa organisatsioonilisi muudatusi.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisaja väärtusele vastava tasu eest. Kaitsealale jääb 4,6 ha eramaad, millest metsamaad on ligikaudu 3,7 ha. Eramaid, mille sihtotstarbelist kasutamist kaitseala kaitsekord oluliselt piirab on 3,7 ha, millest metsamaa moodustab 100%. Maa-ameti andmetel tehti Konguta vallas ajavahemikus 17. september 2012 kuni 17. september 2013 maadega, mille sihtotstarbeks oli maatulundusmaa, 35 tehingut, kogupindalaga 251,73 ha ja kogumaksumusega 736 942 eurot, mis teeb ligikaudu 2927,5 eurot hektari kohta.

6. Määruse jõustumine

Käesolev määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Käesoleva määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministriumidega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Rahandusministeerium on eelnõu kooskõlastanud märkusteta (kiri nr 1.1-10/4880-1). Muud ministriumid on kooskõlastanud eelnõude infosüsteemis EIS eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

Mati Raidma
Keskkonnaminister